

Dr. Tattay Levente*

A szellemi alkotások globális felértékelődése a harmadik évezredben

1. A globalizáció fogalmi megközelítése

A több tetszetős definíció^{1,2,3} közül a szerző szerint leginkább az alábbi megközelítés találó: Globalizáció olyan folyamat, illetve oly folyamatok sorozata, amely egy egységesített gazdasági világot hoz létre és szilárdít meg, továbbá egységes gazdasági rendszert és egy olyan komplex és dinamikus hálózatot teremt, amely az egész világot átfogja és behálózza. A világ ennél fogva függetlenné válik, és egyre inkább elveszti a territorialitáshoz való kötődést. A földrajzi társadalmi és politikai határokat nem szükséges megszüntetni, ezek egyre inkább maguktól elmosódnak.⁴

* *Dr. Tattay Levente, egyetemi tanár, Pázmány Péter Katolikus Egyetem, Jog- és Államtudományi Kar, Polgári Jogi Tanszék, Budapest*

¹ Globalizáción a nyugati civilizáció kezdeményezésére történő világszintű egységese-
dési, univerzalizálódási folyamatokat, és azok következményeit értjük az élet számos
területén. A globalizáció kulcsa az integráció, valós és virtuális hálózatokkal összekap-
csolja a világ összes országának gazdaságát, társadalmát és kultúráját. A globalizáció
újszerű és összetett folyamat, ezért nehéz pontos definíciót adni rá. (Wikipédia) ¹¹

² Anthony Giddens meghatározása: A globalizáció a világot átfogó társadalmi kapcsola-
tok intenzitásának növekedése, amely révén távoli helyek úgy kapcsolódnak össze
egymással, hogy az egyik helyen bekövetkező eseményeket sok kilométernyi távolság-
ban lejátszódó folyamatok befolyásolják és viszont. Anthony Giddens (London,
Edmonton, 1938. január 18. –) brit szociológus, Tony Blair volt brit miniszterelnök
tanácsadója. A társadalmi struktúrákról írott műveiről híres. A társadalomtudományok
legnagyobb jelenkori alakjaként tartják számon. Több, mint 34 könyvet írt, melyeket
29 különböző nyelvre fordítottak le.

³ Veress József szerint a globalizáció olyan alapvetően hatalmi-gazdasági természetű
folyamat, amelynek során a világgazdaság legerősebbé vált szereplői a legjelentősebb
nemzetközi intézményeken keresztül, az adott és általuk formált jogi keretek között,
saját érdekeik alapján egységesítik és általános érvényűvé teszik a gazdasági és politi-
kai szabályokat. Veress József (1949) egyetemi tanár a Budapesti Gazdaságtudományi
és Műszaki egyetemen.

⁴ Graham Dutfield-Uma Suthersanen: *Global Intellectual Property Law*, Chelten-
ham, United Kingdom, Edwar Elgar Kiadó, 2005, 3.o.

Napjainkban a globális gazdaság a világ nagy térségeit jellemzi. E térségi szinten szerveződnek és érvényesülnek a világgazdasági globalizáció legfontosabb elemei és tendenciái:

- különböző szabadkereskedelmi egyezmények és gazdasági közösségek,
- a felgyorsult technológia fejlődés, ezen belül a kommunikációs technológiák rohamos fejlődése,
- a multinacionális vállalatok és az általuk szervezett gazdasági termelés, valamint a pénz szerepének és fontosságának soha nem látott felfutása.⁵

2. Globalizációs folyamatok a világgazdaságban

Korunk világgazdaságát a szakértők olyan átmeneti időszaknak tekintik, amelyben az egyes államok közötti politikai-gazdasági kapcsolatok összességén alapuló világgazdasági környezetrendszer egy világméretű piacgazdaság kialakulása felé halad. A világ fokozódó globalitása egyben azt is jelenti, hogy az önálló nemzetgazdaságok felől a hangsúly a globális világpiac meghatározó szerepe felé tolódik el.⁶

Az OECD a világ legfejlettebb államait tömörítő nemzetközi szervezet, amely jelentős kutatásokat végez a globalizáció gazdasági hatásai tekintetében. Az OECD kiértékelései negatív tendenciát mutatnak a 2008 és 2012 közötti időszakban. Napainkban a világban lezajló globális folyamatok a gazdaság minden területén, így az innovációban is éreztetik a hatásukat: Ezt szemlélteti, hogy a 2008 és 2012 között lejátszódott világválság következtében az OECD⁷ országokban felére, azaz 1,6-ról 0,8 %-ra csökkent a nemzeti jövedelemből az innovációra fordított hányad a 2001-2008 közötti időszakhoz képest.⁸

Az országokat ért kihívások lassuló gazdasági növekedést és a szociális és környezetvédelmi kiadások csökkenését eredményezték.

Ámbár a csökkenő költségvetési forrásokból kell gazdálkodni és ennek megfelelően a pénzügyi konszolidáció hatása mindenhol érinti a

⁵ Bernek Ágnes: A globális világgazdaság társadalmi és politikai kérdőjelei 74-100 o. In: Bán Tamás (szerk). Fenntartható fejlődés, fenntartható jogállam. Budapest, Emberi Jogok Magyar Központja közalapítvány, 2005, 79.o.

⁶ U.o.

⁷ Organisation for Economic Co-operation and Development.

⁸ OECD(2014) OECD Science, Technology and Industry Outlook,2014,OECD Publishing 15.o. http://dx.doi.org/10.1787/sti_outlook-2014-en letöltés napja 2015.május 8.

környezetvédelemre fordított kutatás-fejlesztési kiadásokat. a kormányok ezért az innováció politika új stratégiáját kezdeményezték, amely növeli az innováció státuszának fontosságát a gazdaságpolitikai portfólióban mivel a kutatás és fejlesztés új kontextusban került napirendre.

A nemzeti jövedelmek növekedésének lassulása és a szoros kormánykölségvetések azt mutatják.

Hogy az OECD államok az innováció kihasználására törekednek, hogy az elkövetkező években társadalmi célkitűzéseiket megvalósítsák.⁹

3. A nemzetgazdasági szint feletti térségi szintek kialakulása

A világgazdasági globalizáció területi szerveződésének lényegi eleme, hogy a nemzetgazdasági szint feletti térségi szintek (regionális gazdaságok) egyre fontosabbá válnak.¹⁰

A huszadik század második felétől és a harmadik évezredben a regionalizmus, a regionális együtt- működés mindegyik kontinensre, így Európára is jellemző. Ha abból indulunk ki, hogy az Európai Gazdasági Közösséget 1957-ben, későbbi továbbfejlesztett változatait, az EK-t 1993-ban, az EU-t 2009-ben hozták létre. A regionális szabadkereskedelmi társulásoknak, gazdasági közösségeknek világszerte több generációja és több kategóriája létezik.¹¹

A szakirodalom különbséget tesz hagyományos és új regionalizmus között. Az új regionalizmust képviselő szervezetek a 90-es évek közepétől jöttek létre, alapvető céljuk az Amerikai Egyesült Államok befolyásától való függetlenedés és globalizmusellenes új megoldások keresése. A globalizmus kereteit szétfeszíteni akaró, mechanizmusát megváltoztatni igyekvő szervezetek ALBA,¹² UNASUR¹³ és a CELAS¹⁴ - nem véletlenül - Dél Amerika baloldali államaiban jöttek létre.

⁹ OECD(2014) OECD Science, Technology and Industry Outlook,2014,OECD Publishing 15.o. http://dx.doi.org/10.1787/sti_outlook-2014-en letöltés napja 2015.május 8.

¹⁰ Bernek Ágnes, id. mű., 77.o.

¹¹ Artner Annamária: Tőke,munka és válság a globalizáció korában: Budapest, Akadémiai Kiadó 2014, 252-280. o.

¹² 2005-ben jött létre az ALBA, olyan gazdasági szervezatként, amely a szegénység és kirekesztés elleni harcra fektette a hangsúlyt. Neve nagyon is találó: kifejezi, hogy valami másról van szó mint a hagyományos szabadkereskedelemről; [ALBA TCP, Bolíviai Szövetség Latin-Amerika számára - Kereskedelmi Egyezmény az Emberek Számára], Tagjai Kuba és Venezuela, mint kezdeményezők, Antigua, Bolívia, Barbuda, Dominika, Ekvátor, Nicaragua, Saint Lucia, Saint Vincent és Grenadine szigetek.

A hagyományos regionalizmust képviselő nemzetközi szervezetek és szabadkereskedelmi övezetek között az alábbiak érdemelnek említést:

- Az amerikai kontinens jelentős szabadkereskedelmi szervezetei, OAS,¹⁵ AFTA¹⁶ és a NAFTA,^{17,18} amelyeket az Egyesült Államok dominanciája jellemez.

- A Délkelet-Ázsiai Államok Szövetsége az ASEAN,¹⁹ továbbfejlesztett változata az ASEAN+3;

- ECOWAS²⁰ – gazdasági közösség Afrikában;

- Latin-amerikai szervezetek a CARICOM²¹ és a MERCOSUR,²² másképpen Déli Közös Piac, továbbá a SICA,²³ amely Közép-Amerikai Közös Piacot (CACM)²⁴ hozta létre.²⁵

¹³ UNASUR a dél-amerikai államok integrációja szerepét hivatott betölteni, amelyről a szerződést 2008-ban írták alá. Tagjai: Bolívia, Kolumbia, Ecuador, Peru (az Andok Csoport tagjai), Argentína, Brazília, Paraguay, Uruguay és Venezuela (a Mercosur tagjai), valamint Chile, Guyana és Suriname, azaz Dél-Amerika összes független állama. Elképzeléseik: közös parlament, közös útlevel, közös valuta, egységes piac. A szervezet 2011. december 31-én jött létre.

¹⁴ A CELAS alternatív szervezet, amely az Egyesült Államok és Kanada mellőzésével és az összes amerikai állam részvételével funkcionál. Az OAS ellenpontja, célja függetlenedés az Egyesült Államoktól.

¹⁵ Az Amerikai Államok Szervezete 1948 óta működik, Kuba kivételével.

¹⁶ A LAFTA a Latin-Amerikai Szabadkereskedelmi Társulás 1960-ban jött létre, 11 latin-amerikai állam részvételével. A szervezet 1980-tól Latin-Amerikai Integrációs Szövetséggé alakult át. Tagjai: Argentína, Brazília, Kolumbia, Chile, Mexikó, Peru, Paraguay, Uruguay, Bolívia, Ecuador, Venezuela, Kuba és Panama.

¹⁷ Az 1994-ban létrejött NAFTA egyezmény¹⁷, az Észak-amerikai Szabadkereskedelmi Megállapodás, amelynek az USA, Kanada és Mexikó is tagja, a nemzetközi kereskedelmi politikát igyekszik összehangolni.

¹⁸ Artner Annamária, id. mű, 261-280. o.

¹⁹ Az ASEAN 1967-ben jött létre. Alapító tagjai: Indonézia, Malajzia, Fülöp Szigetek, Szingapúr és Thaiföld. Később csatlakozott: Brunei, Vietnam, Laosz, Mianmar és Kambodzsza, 1977-ben pedig Japán, Korea és Kína is csatlakozott. Ez lett az ASEAN+3.

²⁰ Az ECOWAS a Nyugat-Afrikai Államok Gazdasági Közössége. 15 államot tömörít, 1975-ben jött létre.

²¹ A CARICOM a Carib-tengeri Közösség. 1973-ban alakult meg, 15 kis karibi állam szabadkereskedelmi társulása.

²² 1991-ben Argentína, Brazília, Uruguay és Paraguay Mercosur néven nemzetközi szervezetet hozott létre. Venezuela 2012 óta vesz részt benne.

²³ A SICA, azaz a Közép-amerikai Integrációs Rendszer, 1960-ban jött létre, 4 közép-amerikai ország részvételével

²⁴ Az 1960-ban létrejött SICA 1991-ben hozta létre a 8 közép-amerikai részvételével funkcionáló integrációt.

²⁵ Artner Annamária, id. mű, 252.o.

- Több kontinenst felölelő szervezetek: ASEM,²⁶ APEC,²⁷ az Eurázsiai Gazdasági Közösség, továbbá az Európa-Latin-Amerika Rio Summit.²⁸

A több kontinenst felölelő nemzetközi formációk között igen jelentős a BRICS országok szerveződése, melynek tagjai Brazília, Oroszország, Kína, India és Dél-Afrika.²⁹

4. A szabadkereskedelem növekedése a GATT és WTO keretében és a szellemi alkotásokra vonatkozó szabályozás kereskedelmi vonatkozásainak szabályozása.

Szabadkereskedelem alatt az áruk és a szolgáltatások országok közötti zavartalan, vámoktól és egyéb kereskedelmi akadályoktól mentes áramlását értjük.³⁰ A szabadkereskedelmet a multilateralizmus és diszkrimináció mentesség jellemzi.

A modern szabad kereskedelem alapjait az 1944-es Bretton

²⁶ 1996-ban jött létre az ASEM, az Ázsia-Európa párbeszéd intézménye, amely az Európai Közösség és az Európai Unió interregionális együttműködését fogja össze. Jelenleg 51 tagja van a két integrációnak, illetve 49 nemzetállam vesz részt tevékenységében.

²⁷ Az APEC, vagy Ázsia-Csendes-Óceáni Együttműködés, egy 1989-ben létrejött konzultatív fórum, 21 taggal: Ausztrália, Dél-Korea, Japán, Kanada, Egyesült Államok, Új-Zéland, az ASEAN hat állama (Brunei, Fülöp-szigetek, Indonézia, Malajzia, Szingapúr, Thaiföld) Tajvan, Hong-Kong, Kína, Mexikó, Pápua Új Guinea, Chile, Vietnam, Oroszország és Peru.

²⁸ Az Európa-Latin-Amerika Rio Summit 1999 óta működik.

²⁹ OECD (2014) OECD Science, Technology and Industry Outlook, 2014, OECD Publishing, 13.o.

³⁰ A szabadkereskedelem közgazdasági indokoltságát elsőként David Ricardo fejtette ki az 1817-ben megjelent A politikai gazdaságtan és az adózás alapelvei (On the Principles of Political Economy and Taxation) című művében. Ebben egy absztrakt modell segítségével bebizonyította, hogy a szabadkereskedelem minden résztvevő ország és az azokban élő minden gazdasági szereplő számára hasznos. Ez az elmélet a komparatív előnyök elméleteként vált ismertté. Lényege, hogy az egyes termelési tényezők előfordulása, kapacitása és azok költsége országonként változó, ebből adódóan minden országnak komparatív előnye van egy-egy termék előállításában. Ha mindegyik ország annak a terméknek az előállítására szakosodik, melynél komparatív előnye van, és többet termel a hazai szükségletnél, akkor ezt a többletet más országokba exportálhatja. Az így keletkező többletjövedelem fejében több javat tud importálni.

Woods-i megállapodás alakította ki. E megállapodás keretében hozták létre a Nemzetközi Valutaalapot³¹ és a Világbankot³² 1947-ben. Később létrejött a GATT, vagyis az Általános Kereskedelmi és Vámtarifa Egyezmény,³³ 1995-ben pedig megalakult a WTO,³⁴ a Kereskedelmi Világszervezet,³⁵ melynek célja a nemzetközi kereskedelem liberalizációja volt. A nemzetközi megállapodások mellett fontos szerepe volt még a nemzetközi kereskedelem növekedésében a technikai fejlődésnek, a szállítási és kommunikációs költségek csökkenésének.

Bretton Woods-i megállapodás 1944-ben elsőként a világon nemzetek feletti rendszert hozott létre olyan nemzetközi intézményekkel, mint a Nemzeti Újjáépítési és Fejlesztés Bank, Nemzetközi Valutaalap, Világbank, amelyek mind a mai napig működnek és mivel a közös világvaluta bevezetését is felvetették, e jelenségek egy globális kormányzás kísérletének volt tekinthetők.³⁶

A GATT keretében nyolc fordulót bonyolítottak le. A tárgyalások során lebontották az 1930 óta született kereskedelmi korlátozások és vámkorlátozások jelentős részét, a világkereskedelem évi 7%-al nőtt évente és a résztvevő államok termelése ennek megfelelően jelentősen emelkedett.³⁷ A tárgyalások különböző fordulóiban vámtarifák ezreit³⁸ törölték el.

A GATT fordulói mentén követni lehet, hogyan vált az Általános Kereskedelmi és Vámtarifa Egyezmény, majd a helyébe lépő Világkereskedelmi Szervezet, átfogó nemzetközi egyezménnyé, amelyben 1947-ben 23, 1950-ben 38, 1964-ben 62, 1973-ban 102, 1986-ban 123, 2001-ben már 141 állam vett részt, kötelezte el magát a vámtarifa megállapodásokban és a gazdasági együttműködésben. Jelenleg a GATT jogutódjának, a WTO-nak, 161 tagja van.

³¹ International Monetary Fund.

³² World Bank.

³³ General Agreement of Tariffs and Trade.

³⁴ World Trade Organization.

³⁵ Dani Rodrik: A globalizáció paradoxona, Budapest, Corvina Kiadó Kft, 2014, 103.o.

³⁶ Forgács Imre: Globális Egyesült Államok. Budapest, Gondolat Kiadó, 2013, 32.o.

³⁷ Dani Rodrik, id. mű, 106.o.

³⁸ A GATT-ot létrehozó Egyezmény keretében 1947-ben 45.000 vámtarifa-megállapodásra került sor, 10 milliárd dollár értékben.

5. A szellemi tulajdon kereskedelmi vonatkozású aspektusairól szóló TRIPS Egyezmény 1993 A szellemi alkotások felkerülése a globalizmus térképére

A szellemi alkotások gazdasági szerepe, hatékonysága a XX. század második felében jelentősen megnőtt. Új, védett tárgyak alakultak ki, mint a biotechnológiai találmányok és integrált áramkörök, a szoftver, adatbázisok, a szerzői jogban új, kiemelkedő anyagi vonzatú felhasználási módok (műholdas sugárzás, kábeltévézés, on demand nyilvánossághoz közvetítés stb.) jöttek létre. A fejlődés e jelenségei gazdaságilag kardinális jelentőséggel bírtak a kommunikációs és különösen az információs technológia terén.

A kereskedelmi arányok ugrásszerű változására az volt a jellemző, hogy 1930-ban London és New York közötti telefonbeszélgetés 30 dollárba került, 1997-ben 1 USA dollárba került 1999-ben 30 centbe. Ugyanekkor, egy tranzisztor ára 10 USD volt, míg 2005-ben egy integrált áramkörbe beépítette tranzisztor ára még fél centet sem érte el.³⁹

A szellemi alkotásokkal kapcsolatos jogok szabályozása területén igen nagy a jelentősége az Általános Vám- és Kereskedelmi Egyezmény (GATT) keretében 1993-ban lezárult urugváji fordulójában létrejött nemzetközi egyezményeknek. A fordulatot lezáró megállapodások fontos része a TRIPS-Egyezmény (Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property). Az Egyezménynek 161 tagja van.

A TRIPS Egyezmény fő rendelkezéseit az alábbiak szerint foglaltatjuk össze:

1) Az Egyezmény valamennyi résztvevője számára, kötelező jelleggel, minimum szabályokat állapít meg. *Ezekről, mint kötelező, garanciális előírásokról nem lehet eltérni*, azonban szélesebb körű oltalom biztosítását az Egyezmény nem tiltja.

2) A legnagyobb kedvezmény elve; A TRIPS alapelvei között kiemelkedő jelleggel bír a *legnagyobb kedvezmény elvének* alkalmazása a szellemi alkotások vonatkozásában.

3) A szerzői jogban bekövetkezett változások figyelembevétele; A szerzői alkotások közül a TRIPS a gazdaságban kiemelt szerepet játszó alkotásokra fekteti a súlyt, *így a számítógépes programokra, adatbázisokra, filmekre, és a szomszédos jogokra*. Külön meg kell említeni a szerzői

³⁹ Bernek Ágnes, id. mű, 82.o.

és szomszédos jogok *oltalmi idejének minimálisan 50 évben való meghatározását.*

4) A termékoltalom bevezetése; A szabadalmak vonatkozásában az Egyezmény elrendeli, hogy a vegyszerek, élelmiszerek, gyógyszerek, mint termékek (és nem csupán eljárás útján) részesüljenek szabadalmi oltalomban (termékoltalom).

5) A bitorlások visszaszorítása; Az Egyezmény különleges figyelmet fordít a szellemi alkotásokkal kapcsolatos *bitorlások* visszaszorítására, és a szellemi tulajdonjoggal kapcsolatos döntések ki kényszerítésére.

6) A szellemi alkotásokkal kapcsolatos vitarendezés; a TRIPS Megállapodás jelentős súlyt fektet továbbá a szellemi alkotásokkal kapcsolatos *eljárési kérdésekre*. A Megállapodás az ipari tulajdon tárgyai oltalomképeségi vizsgálata, oltalmának fenntartása, a szellemi alkotásokkal kapcsolatos viták megelőzése és rendezése, a közigazgatási és bírósági eljárás vonatkozásában részletes rendelkezéseket tartalmaz.

A TRIPS egyezmény a GATT helyébe lépő Kereskedelmi Világszervezet (World Trade Organization) kezelésébe került, amely a WIPO-val szoros együttműködést alakított ki.

A globalizáció egyaránt érinti a gazdaságot, a pénzügyeket, a kultúrát, az információ és kommunikáció kérdéseit, a nemzeti nyelvhasználatot.

6. A globalizációnak az innováció szabályozását és felhasználását befolyásoló jelenségei

1) A tudástársadalom jelentőségének és a szellemi tulajdon/intenzív ágazatok jövedelem- termelő képességének felismerése,

2) A világgazdaság erőterének átrendeződése,

3) Felgyorsult műszaki-tudományos haladás és a kommunikációs technológia fejlődése következtében kialakult éles verseny.

AD 1) A tudástársadalom jelentőségének és a szellemi tulajdon-intenzív ágazatok jövedelemtermelő képességének felismerése

Az OECD dokumentumokban 2010-ben általánossá vált az a felismerés, hogy a globális gazdasági teljesítmény (global economic output) több mint 30 %-a a tudás-intenzív iparágakból jön.⁴⁰

⁴⁰ Francis Gurry: The Impact of Globalization Managing Intellectual Property, incorporating IP Asia (www. managing.com; 2010 június, 200. szám, 42. o.).

Mind az Egyesült Államokban,⁴¹ mind az Európai Unióban⁴² majdnem egy időben (2012-ben és 2013-ban) mérték fel a szellemi tulajdon-intenzív ágazatok hozzájárulását a gazdasági fejlődéshez. Szellemi tulajdon-intenzív iparág olyan szakterületek, amelyben a szellemi tulajdon-jogok száma meghaladja az átlagot. Az európai iparágak több mint fele (615-ből 321) szellemi tulajdon-intenzívnek tekinthető.

Európában a szellemi tulajdon-intenzív ágazatokban a foglalkoztatottság 26%-os, míg az USA-ban csak 19 %-os. Az EU-ban a GDP 39 %-a, az USA-ban 36%-a szellemi tulajdon-intenzív ágazatokból származik. Az európai keresetek 41%-a származik a szellemi tulajdon-intenzív ágazatokból. Ez az arány az Egyesült Államokban valamivel magasabb, 42%-os.⁴³

AD 2) A világgazdaság erőterének átrendeződése

Szemléletes példát mutat e vonatkozásban az ASEAN államok által alkotott térség gazdasági súlya. Mind Japán, mind Kína, mind Korea nagyhatalomnak számít az innováció mutatói és az iparjogvédelmi aktivitás vonatkozásában, és a többi ASEAN államok mutatói is jók. A világgazdasági erőter megváltoztatásának igényével lép fel a BRICS⁴⁴ államok közössége és az Eurázsiai Egyezmény tagsága is.

AD 3) Felgyorsult technológiai haladás és a kommunikációs technológia fejlődés által kialakult éles verseny a világ régiói és államai között

3.1. 2012-ben az USA 316,7, Japán 153,8, Kína 124,2 Németország 67,9, Korea 38,4, Franciaország 37,9 milliárd dollárt költött kutatás-fejlesztésre és innovációra.⁴⁵

⁴¹ USPTO Report Shows Intellectual Property-Intensive Industries Contribute \$5 Trillion, 40 Million Jobs to U.S. Economy (www.uspto.gov, letöltés napja 2015. március 29.).

⁴² A tanulmány az „Intellectual property rights intensive industries contribution to economic performance and employment in the European Union-Industry-Level Analysis Report, a joint project between the European Patent Office and the Office for Harmonization in the Internal Market” címmel jelent meg 2013.szeptemberben.

⁴³ A szellemi tulajdon szerepe a hazai innováció menedzselésében Németh Gábor előadása a Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala képviseletében a MKIK Országos Innovációs Konferencia Budapest, 2013. december 4.

⁴⁴ A több kontinenst felölelő nemzetközi formációk között igen jelentős a BRICS országok szerveződése, ahova Brazília, Oroszország, Kína, India és Dél-Afrika tartoznak.

⁴⁵ Erdei Balázs Tét attasé, Washington, Az Egyesült Államok versenyképességi előnye és dilemmái 2008nkfih.gov.hu/download.php?docID=7155Letöltés 2016.január 20. A

Minden állam törekszik innovációs költségvetése emelésére. Ezt egyértelműen tanúsítja az államok által kutatás-fejlesztésre fordított összegek megnövekedése. A gazdaság legfontosabb területeinek a globalizált világban az energetikát, az elektronikai és informatikai fejlesztést, a biotechnológiát és a hadiipart tekintik.⁴⁶

3.2. Világviszonylatban mind gyakrabban fogadják el a versenyképesség mérésére a nagy európai és nemzetközi műhelyek (OECD, Eurostat, European Innovation Scoreboard, USPTO, MDI és mások) innovációra vonatkozó kimutatásait az általános versenyképesség mérésére.

A globális versenyképesség mérésére mindenhol elfogadják azt a GERD/GDP „varázsszámot,” amellyel a kutatás fejlesztésre fordított milliárdokra vonatkozik. Az innováció szerepének alapvető fontosságát jelzi, hogy a világ nagy gazdasági térségei és országai távlati terveikben egyre inkább növelik az innovációs költségvetésük nagyságát. Erre jó példát nyújt Korea,⁴⁷ ahol az innovációra a nemzeti jövedelemből fordított hányad fokozatos emelkedésével⁴⁸ 4% feletti hányadot ért el.

3.3. Távlati célként a nemzeti jövedelemből innovációra fordított kiadásait Kína⁴⁹ 2,5%-ra, az Európai Unió⁵⁰ és Oroszország és 3%-ra kívánja emelni 2020-ig.

7. A globalizáció a szellemi alkotások területén

A globalizáció legfontosabb tényezői a szellemi alkotások terén az alábbiak:

- 1) jelentős erőforrások fordítása a szellemi alkotásokra
- 2) ázsiai kihívás a szellemi alkotások bejelentése terén

világ vezető Tét hatalmai által K+F-re fordított összegek (2007).

⁴⁶ Bernek Ágnes, id. mű, 82. old.

⁴⁷ Kutatás-fejlesztéssel húz el Dél-Korea Index.hu/tech/2012/04/06/del-korea (letöltés 2015. január 26.).

⁴⁸ European Commission – Press Releases - Press 2014 europa.eu/rapid/press-release_IP-14-2342_hu (letöltés 2016. január 20.).

⁴⁹ Kína Nemzeti Közép- és Hosszú távú Tét programja (2006-2020) a kutatás-fejlesztésre és innovációra fordítandó összegeket 2020-ig 2,5%-ra kívánja megemlíni. http://www.nkth.gov.hu/nemzetkozi_tevekenyseg/attasei-konferenciak//dl.tudomanyos. (letöltés 2015. március 29.).

⁵⁰ Az Európai Unió Európa 2020 Projekt zászlóshajó programja az Innovatív Unió Program a kutatás-fejlesztésre és innovációra fordítandó összegeket 2020-ig 3%-ra kívánja megemlíni. Az Európa 2020 Stratégia kiemelt kezdeményezése: Innovatív Unió COM(2010) 546.

- 3) a soha nem látott tempójú technológiai fejlődés
- 4) új szerződési és szervezési struktúrák megjelenése
- 5) az infrastrukturális feltételek javulása

Ad 1) Jelentős erőforrások fordítása a szellemi alkotásokra

A szellemi alkotásokra fordított jelentős erőforrásokat a bejelentési számok fokozott növekedése jellemzi.

1985-ben a világ WIPO-hoz csatlakozott államaiban 921.715 szabadalmi bejelentést tettek, 1995-ben 1.047.766-t, azaz egy millió felül, 2005-ben 1.701.331 bejelentésre került sor⁵¹, 2013-ban a szabadalmi bejelentések száma pedig meghaladta a 2 millió hatszáztezret.⁵²

A harmadik évezred második évtizedében, a soha nem látott iparjogvédelmi aktivitás következtében, korábban elképzelhetetlen bejelentési dömping alakult ki. A WIPO statisztikái szerint 2012-ben a világban 2.350.000 szabadalmi bejelentést tettek, 9%-al többet, mint 2011-ben. Ez a legnagyobb mértékű növekedés volt az elmúlt 18 évben. Ugyanakkor 6.581.220 védjegybejelentésre is került sor, amely a 2011 évhez képest 6%-al nagyobb mértékű volt. Szintén 2012-ben 1.220.000 formatervezési mintabejelentést tettek, amely az előző évhez képest 17%-os növekedést jelentett.⁵³

Ad 2) Ázsiai kihívás a szellemi alkotások bejelentése terén

Mindenkép érdemes kitérni Japánra, Kínára, Dél Koreára és Indiára, amelyek közül Kína, Japán és Korea az ASEAN+ 3 együttműködés tagjai, Kína és India pedig a BRICS formációt erősítik.

Japán az innováció és a szellemi alkotásokkal való tevékenység tekintetében vitathatatlanul világviszonylatban az első három közé sorolható. Japán 2012-ben világelső volt a 100.000 főre jutó szabadalmak számát tekintve 1801 értékkel.⁵⁴

Ami a bejelentési statisztikát illeti Kína minden elképzelést felülmúló fejlődést mutatott a 21.század második évtizedében.

- Kína 344.598 szabadalmi bejelentéssel 2011-ben már világelső

⁵¹ WIPO Statistics 1985, 1995, 2005.

⁵² WIPO IP Facts and Figures, Geneva 2014. 4. o.

⁵³ WIPO Statistics, 2013, Facts and figures 4. o.

⁵⁴ IMD World Competition Yearbook 2014, Scientific Infrastructure, 443. o.

volt. 2012-ben 652.777, 2013-ban 825.136 szabadalmi bejelentést tettek.

- 2012-ben 1.651.785, 2013-ban 1.880.000. védjegybejelentést nyújtottak be.

- A kínaiak 2012-ben 652.587, 2013-ban 659.563 formatervezési mintabejelentést tettek, ezzel mindhárom vonatkozásban mindkét évben⁵⁵ első helyet foglalták el.⁵⁶

Dél-Korea kis ország, mindössze 99.000 négyzetkilométer területű, tehát alig nagyobb, mint a 93.000 négyzetkilométer nagyságú Magyarországnál, azonban lakossága meghaladja a 48 milliót (szemben a 10 milliós Magyarországgal).⁵⁷ Dél-Koreában 2013-ban 204.589 szabadalmi bejelentést 203.916 védjegybejelentést és 70.054 formatervezési mintabejelentést tettek.⁵⁸

India – bár az innovációs mutatók vonatkozásában nem tartozik az élvonalak közé – hatalmas népessége (1 milliárd 255 millió lakos-2012) révén jelentős innovációs hatalom, a top 10-be tartozik, amellyel a jövőben számolni kell. 2012-ben Indiában 43.955 szabadalmi-, 190.850 védjegy- és 8.545 formatervezési minta-bejelentést tettek.⁵⁹

Ad 3) A soha nem látott tempójú technológiai fejlődés

Hatvan évvel ezelőtt a kormányok vagy a nemzetközi szervezetek alakították ki a szellemi alkotások új intézményeit. Jelenleg az új intézményeket a technológiai fejlődés és a piac hozzák létre. Elég a DRM⁶⁰-re és Google könyvekre⁶¹ gondolni. A piac megoldásai korrektnak látszanak, azonban átgondolásukra mindenképpen szükség lenne.⁶²

⁵⁵ WIPO IP Facts and Figures, Geneva 2014, 12, 22 és 30. o.

⁵⁶ WIPO, World Intellectual Property Organization, Economics & Statistics Series; WIPO IP Facts and figures, 2013, 25. o.

⁵⁷ A központi Statisztikai hivatal színes on-line magazinja Barangolás a nagyvilágban.

⁵⁸ WIPO IP Facts and Figures, Geneva 2014, 12, 22 és 30. o.

⁵⁹ WIPO Statistics 2012, Facts and figures, Statistical Tables 32. o.

⁶⁰ A DRM, azaz a digitális jogkezelés (Digital Rights Management = DRM) az interneten fellelhető digitális tartalmak technikai és jogi védelmére szolgáló technológiák összefoglaló neve, melyek lehetővé teszik a digitális mű azonosítását, a műhöz fűződő jogok kezelését, a tartalom felhasználásának szabályozását, a jogdíjak megfizetését, a felhasználók magatartásának nyomon követését és a jogok érvényesítését. A DRM tehát egy tartalomeladást és felhasználást ellenőrző rendszer, melynek két alapvető célja az azonosítás és a jogérvényesítés

⁶¹ A *Google könyvek* a Google egy olyan szolgáltatása, mellyel teljes könyvek szövegeiben lehet keresni.

Ad 4) Új szerződési és szervezési struktúrák megjelenése

4.1. Technológia transzfer

A szellemi alkotások területén a licencszerződések és a technológia-transzfer mind erősebb szerephez jut, továbbá jellemző a nyílt források, kutatás-fejlesztési szerződések dimenziójának növekedése.

Közös vállalatok, új internetes kommunikációs formák megjelenése és a nemzeti jelleg háttérbe szorulása jellemző, a PCT bejelentések 15%-ánál mára találmányok a nemzeti jellegtől függetlenül kerül bejelentésre.⁶³

4.2. A proaktív tevékenység, az innováció globális stratégiája és lebonyolítása

A kötelezettségi rendszer átalakulásának megfelelően az innováció lebonyolítása és stratégiája egyaránt globálissá vált.⁶⁴ A globalizált innováció proaktív formája az uralkodó. Ahogy Peter Davies hangsúlyozza, főként azok a vállalatok képesek a proaktív magatartásra, amelyek a fejlődés élvonalában vannak, és amelyek eredetileg is high-tech cégek voltak.

A proaktív tevékenység az alábbi törvényszerűségekkel jellemezhető:

- A termelés őszvolumene növekedőben van. Ez abból is ered, hogy mind az ipari termékeknél, mind a szolgáltatásoknál egyre rövidebb életciklusokat kell figyelembe venni.

- A műszaki termékek specializációja új termékek megjelenéséhez vezet, amelyek gyorsan terjednek és az új termékek megjelenése új technológiák tömeges kialakulásához vezet.

- A fenntartható kompetitív előnyök nagyban függnek a gyártott termékek vagy szolgáltatások termelési folyamatai innovációjától vagy magától a terméktől.

- Nincsen olyan személy vagy gazdasági társaság, amelynek mo-

⁶² Francis Gurry, id. mű, 42.o

⁶³ Uo.

⁶⁴ Ruth Taplin: Can Europe make it? in: Ruth Taplin: Innovation and Business Partnering in Japan, Europe and the United States. 20. o.

⁶⁴ Uo.

nopóliuma lenne új ötletekre.

- A nyugati gazdasági társaságok, vállalatok majdnem mindegyike hiányában van a képzett munkaerőnek.⁶⁵

A dolgok könyörtelen logikája szerint, a gyorsan változó feltételek között az a vállalkozás, amely a jelenlegi körülmények között alkalmas a saját innovációs tevékenységre, *nem valószínű*, hogy erre lehetősége lesz a jövőben is.

Számos vállalat kifejezetten úgy építette fel a részlegeit, hogy azok feltárják a jó elgondolásokat és technológiát *a vállalaton kívül is*, azzal a főcélal, hogy növeljék a külső és mások által finanszírozott innovációra fordított összegeket, akár az ötszörösére.⁶⁶

4.3. Új vállalati innovációs modell

Az innováció régi modellje szerint a vállalkozás házon belül részlegeitől várják el, hogy az innovatív megoldásokat közrebocsássa, eltolódott új modell kiépítése felé, amelynek célja az innovatív partnerek proaktív globális hálózatának kiépítése. A hálózatban részt vehetnek az egyetemek, más kiválósági központok, sőt bizonyos esetekben konkurens cégek is. Az ilyen hálózat nemzetközi jellegű lesz.

Mindegyik résztvevő vállalkozás hozza megával helyi piaca kiterjedt ismeretét és ennél fogva az innovációs hálózat terjesztési lehetőséget nyújt gondolatok, tapasztalatok és elképzelések cseréjére és az új üzleti lehetőségek modern generációjához és ennél fogva a helyi piacok felett gyors terjeszkedés mechanizmusára.

Ad 5) Az infrastrukturális feltételek javulása

Évről évre nő az iparjogvédelem területén a bejelentések száma. Ez mind a szabadalmi hivataloknak, mind a bejelentőknek komoly problémát jelent. Különösen fontos a kutatási lehetőség biztosítása mind a szabadalmak, mind a védjegyek, mind a formatervezési minták terén. Digitalizált, kutatható adatbázisokat hoztak létre a nemzeti szabadalmi hivatalokban és ezt ingyenesen vagy jutányos áron a bejelentők és képviselők rendelkezésére bocsátják.

Külön említendő, hogy a védjegyek nemzeti és nemzetközi kutatá-

⁶⁵ Peter Davies, id. mű, 42. o.

⁶⁶ Ruth Taplin, id. mű, 20. o.

sához a nemzeti szabadalmi hivatalok színes ábrás adatbázisokat alakítottak ki.

5. A globalizáció kísérő jelenségei a szellemi alkotások vonatkozásában

A globalizációra a szellemi alkotások területén jellemző továbbá:

- 1) a multinacionális vállalatok térnyerése,
- 2) téren és időn kívüliség,
- 3) homogenizálódás,

Ad. 1) A multinacionális vállalatok térnyerése

A multinacionális vállalat olyan vállalatot jelent, amely számos országban (gyakran több földrészen) rendelkezik telephellyel, így többféle nemzeti identitást vesznek fel.⁶⁷

A fejlődésük és növekedésük oka, hogy a vállalatok egyes piacokon gazdasági erőfölényre tehetnek szert, továbbá képesek a veszteségeinek országok közötti átcsoportosítására. Gyakran a munkaigényes, vagy a különösen szennyező iparágakat az olcsó munkabérű, laza környezetvédelmi követelményeket támasztó harmadik világba telepítik át. A tudományos, technikai tevékenységek pedig az anyaország területén maradnak.

A Swiss Federal Institute of Technology, a nagy rendszerekkel foglalkozó kutató intézet, a közelmúltban 43.000 transznacionális óriáscég tulajdonosi és kapcsolati rendszerének vizsgálata alapján megállapította, hogy az ENSZ tagállamok számánál lényegesen kevesebb, mindössze 150 cég uralja a világ gazdaság felét, e cégek háromnegyede pénzügyi közvetítő. E jelenség felveti az egész világra kiterjedő antititrósz hatóság létesítésének aktualitását.⁶⁸

A multinacionális vállalatok térnyerése az iparjogvédelem terén is az evidenciák körébe tartozik.

⁶⁷ A multinacionális vállalatok és a transznacionális vállalatok közötti különbség, hogy a multinacionális vállalatok tulajdonosai több nemzetből kerülnek ki, míg a transznacionális vállalatok tulajdonosai egy nemzetből kerülnek ki, gyakran egy elég szűk, behatárolható csoportból, de ők is több országban is folytatnak tevékenységet. A multinacionális vállalatok a legdinamikusabban fejlődő vállalkozások közé tartoznak.

⁶⁸ Forgács Imre, id. mű, 167.o.

Ezt egyértelműen tanúsítják a nagy nemzetközi egyezmények top kategóriás bejelentői. Így a PCT Megállapodás⁶⁹ keretében 2013-ban multinacionális és transznacionális bejelentők tették⁷⁰ a legtöbb bejelentést:

- A legtöbb elektronikus készülékekre és berendezésekre vonatkozó bejelentést a Panasonic Corporation (Japán), Toyota Jidosha KK (Japán), Robert Bosch Corporation (Németország) és a Siemens AG (Németország) tették.

- A számítógép-technológia top bejelentői Intel Corporation (USA), Microsoft Corporation (USA) és Qualcomm Incorporated (USA) voltak.

- A digitális kommunikáció terén a ZTE Corporation (Kína), Huawei Technologies Co. (Kína), Qualcomm Incorporated (USA) és az Ericson Ltd. (Svédország) voltak a legtöbb bejelentést tevők.

A Védjegyek Nemzetközi Lajstromozásáról szóló Madridi megállapodás⁷¹ top felhasználói között is csak jól ismert nagyvállalatokat találunk: L'Oreal (Franciaország) Bohringer International Pharma (Németország) Apple Inc (USA.), Microsoft Corporation (USA) Hyundai Corporation (Korea), Takeda Pharmaceutical (Japán) Zentiva Group (Csehország) és EGIS Gyógyszergyár (Magyarország)⁷²

A hágai, formatervezési mintákról szóló megállapodás top bejelentői⁷³ is jól ismert multinacionális és transznacionális cégek voltak 2013-ban: Swatch AG (Svájc), Koninklijke Philips Electronics, (Hollandia) Proctor and Gamble Company (USA), Daimler AG (Németország),

⁶⁹ A védjegyek nemzetközi lajstromozásáról szóló Madridi Megállapodás (1891). Magyarországon kihirdette az 1973. évi 29. tvr, amely közös rendszert alkot, az un. Madridi Protokoll rendszerével

⁷⁰ WIPO, Geneva, March 13, 2014, USA and China Drive International Patent Filing Growth in Record Setting Year, http://www.wipo.int/pressroom/en/articles/2014/article_ooo2.html; letöltés 2014.06.05.

⁷¹ A védjegyek nemzetközi lajstromozásáról szóló Madridi Megállapodáshoz kapcsolódó jegyzőkönyv (Madridi Protokoll, 1989) – Magyarországon kihirdette az 1999. évi LXXXIII. törvény. A Madridi Megállapodás és Protokoll által együttesen létrehozott rendszernek 2011-ben 83 tagja volt.

⁷² WIPO, Geneva, March 13, 2014, USA and China Drive International Patent Filing Growth in Record Setting Year, http://www.wipo.int/pressroom/en/articles/2014/article_ooo2.html; letöltés 2014.06.05.

⁷³ Az ipari minták nemzetközi letétbe helyezéséről szóló Hágai Megállapodás (1925). Magyarországon hatályos (Genfben revidiált szöveg) szövegét a 2004. évi XC. tv. hirdette ki.

Gillette Company (USA), Omega SA (Svájc) és Volkswagen (Németország).⁷⁴

Ad 2) Téren és időn kívüliség

A globalizáció kulcsa az integráció, valós és virtuális hálózatokkal összekapcsolja a világ összes országának gazdaságát, társadalmát és kultúráját távoli helyek úgy kapcsolódnak össze egymással, hogy az egyik helyen bekövetkező eseményeket sok kilométernyi távolságban lejátszódó folyamatok befolyásolják és viszont.

Az internet megtestesítője a modern információs társadalom virtualitásának és olyan divatos fogalmak szinonimája, mint „világháló”, „kibernetikus tér”, „globális informatikai infrastruktúra”, „digitális szupersztráda”.⁷⁵ Az interneten történő műfelhasználás a szerzői jog releváns területe. Az internet útján történő hozzáférhetővé tétel, amelynél a nyilvánosság tagjai a hozzáférés helyét és idejét maguk határozzák meg szerzői jogilag releváns felhasználási módnak, nyilvánossághoz közvetítésnek számít az INFOSOC Irányelv 3. cikk (2) bekezdés⁷⁶ szerint, azaz a szerzői művek interneten való közvetítése fizetési kötelezettséggel jár és a szerző engedélyét is ki kell kérni.

Hétköznapijainkban új élethelyzetek, új viselkedésminták születnek, vagy a régiak telítődnek meg új tartalommal. Igen jellegzetes példa erre az ún. „teleworking” (=táv munka), vagyis a számítógép hálózat segítségével az otthonról való hivatali munkavégzés, és az ezzel járó speciális életforma megteremtése, az információs társadalom segítségével virtuális közösségek létrehozása: adott esetben olyan munkacsoportokat lehet alkotni, melynek tagjai több száz kilométerre vannak egymástól.

A kultúra terén számos olyan szolgáltatással találkozhatunk, amelyek teljesen függetlenek a territorialitástól. Az IPTV szolgáltatás videojelet továbbít a telefonhálózat dedikált részén keresztül. A jel elkülönül az internet adatfolyamától, valamint a televízió készülékhez lineáris adás, illetve lekérhető szolgáltatás vételéhez telepített kiegészítő egységen keresztül érkező tartalomtól. A szolgáltatást egyre szélesebb

⁷⁴ WIPO, Geneva, March 13, 2014, USA and China Drive International Patent Filing Growth in Record Setting Year, http://www.wipo.int/pressroom/en/articles/2014/article_ooo2.html; letöltés 2014.06.05.

⁷⁵ Ficsor Mihály: Az internet jogi kérdései. PPKE-JÁK, Budapest, 1999, 2. o.

⁷⁶ Directive 2001/29/EC of the European Parliament and of the Council of 22 May 2001 on the harmonization of certain aspects of copyright and related rights in the information society.

körben kínálják a távközlési szolgáltatók. Nyugat-Európa a legnagyobb IPTV⁷⁷ piac: 2010-ben a világ előfizetőinek 40%-át foglalta magában. Az IPTV rangsorát Franciaország vezeti a világpiacon 23%-ával, mögötte Kína és az Egyesült Államok áll 16-16 %-al.⁷⁸

E körbe tartoznak még a videolekérést biztosító VoD szolgáltatók:⁷⁹2012-ben 306 videolekérést biztosító szolgáltatás működött az EU-ban.⁸⁰

A lokalizáció, lokalitás újrafogalmazásának szükségességét a virtuális térben ugrásszerűen fejlődő gazdasági és kulturális tevékenységek pl. az E-Business és e-Learning is felvetik: A virtuális térbeli szerveződés „jelszava”immár a hálózat. Ennek a csomópontjai a virtuális térirányító központjai, amelyeket az információs csatornák („információs szuperstrádák”) kötnek össze. Többnyire a virtuális tér irányító központjai megegyeznek a valós tér irányító helyeivel, pl. az ún. globális városokkal.⁸¹

Ad 3) Homogenizálódás

A homogenizálódás egységes fogyasztói kultúra kialakításával jár. Ebben meghatározó szerepet játszik a nagy áruházak homogenizált kínálata és az un. globális márkák, azaz a nemzetközi léptékkel közismert védjegyek (Pepsi Cola, Coca Cola, Mc'Donalds, IBM, Microsoft, Toyota, Samsung, Nokia, Ikea, Nestlé stb. jelenléte). A globális márkák megtámogatva tömegkommunikáció – India – bár az innovációs mutatók

⁷⁷ Az IPTV szolgáltatás videojelet továbbít a telefonhálózat erre dedikált részén keresztül. A jel elkülönül az internet adatfolyamától, valamint a televízió készülékhez lineáris adás, illetve lekérhető szolgáltatás vételéhez telepített kiegészítő egységen keresztül érkező tartalomtól. A szolgáltatást egyre szélesebb körben kínálják a távközlési szolgáltatók.

⁷⁸ Európai Bizottság, Brüsszel, 2011.7.13. com (2011) 427 végleges zöld könyv az audiovizuális művek európai unióbeli online terjesztéséről: a digitális egységes piac lehetőségei és kihívásai, 9. o.

⁷⁹ A VoD szolgáltatás az Európai Audiovizuális Megfigyelő Intézet szerint minden platformot figyelembe véve: kizárólag internet merevlemezre való fizetős letöltés (EST), videojáték konzolok, kábel, IPTV, külön set-top boks, okostelefon, okostelevízió, a médiacsomag letöltését lehetővé tevő Push-VoD (műholdas sugárzás, digitális földfelszíni sugárzás) kivéve az iTunes és a Google Play App Store alkalmazásokat. Zöld Könyv Az egységes audiovizuális világ felé: növekedés, alkotómunka, értékek, Európai Bizottság, Brüsszel, 2013.4.24.COM (2013) 231 final 5.o.

⁸⁰ Uo.

⁸¹ Uo.

vonatkozásában nem tartozik az éllovasok közé – hatalmas népessége (1 milliárd 255 millió lakos – 2012) révén jelentős innovációs hatalom. A kulturális területen a filmek is fokozatosan angolszász jellegű homogenizációt valósítanak meg. Európa és a világ jelentős térségei amerikai filmeket „fogyasztanak.” Ez a tendencia annak ellenére érvényesül, hogy az EU ma a világ egyik legnagyobb filmgyártója. 2009-ben 1168 játékfilm készült itt, míg az Egyesült Államokban csak 677.⁸² Ennek ellenére az Unióban a jegyeladásoknak csak mintegy 25%-át teszik ki az európai filmek, míg az egyesült államokbeli filmek piaci részesedése 68%-os. Ezzel szemben az USA piacán az USA-ból származó filmek részesedése 93%, míg az európai filmeké 7% volt 2009-ben. Ez a tendencia mind a mai napig fennáll.⁸³

A homogenizálódás fontos része hogy az idegen nyelvek tanulásánál az angol nyelv teljes dominanciája jellemző. Európában idegen nyelvként szinte csak angolt tanulnak. Ezt az oktatási intézmények gyakorlata szemlélteti. Az angol, mint idegen nyelv magas színvonalú elsajátítása a versenyképesség fontos része az IMD World Competitiveness Yearbook adatai szerint. Érdemes áttekinteni a fejlett világban az angol nyelvet idegen nyelvként leginkább és legkevésbé elsajátító államok listáját 2012-ből.⁸⁴ A legelső Ausztria,⁸⁵ hatvanadik Japán.⁸⁶

⁸² Zöld Könyv az audiovizuális művek európai unióbeli online terjesztéséről és a digitális egységes piac lehetőségeiről és kihívásairól Brüsszel, 2011.7.13. COM(2011) 427 végleges.

⁸³ Összehasonlításul India, Japán és Kína 2009-ben sorban 819, 456, illetve 445 filmet gyártott. Európai Audiovizuális Megfigyelő Intézet: Focus 2010. 4

⁸⁴ World Competitiveness Yearbook 2014, Infrastructure; English Proficiency, TOEFL 464. o.

⁸⁵ Az első hat: Ausztria, Hollandia, Dánia, Singapore, Dél-Afrika és Belgium.

⁸⁶ Az utolsó hat helyezett: Kína, Quatar, Thaiföld, Törökország, Egyesült Arab Emírátságok és Japán.